

OKRUGLI STOL

PERSPEKTIVE RADA S MLADIMA U VRIJEME SLOBODE I DEMOKRACIJE U SVJETLU PORUKA IVANA PAVLA II.

Moderator: Milan Šimunović; *sudionici:* Marinko Barbiš; Darija Bota; Danijel Bogešić; Dario Brigić; Branka Čoh; Ivica Jagodić; Mirko Mataušić; Josip Mužić; Brigita Perić; Ivana Richter; Zvonimir Sekelj

Milan ŠIMUNOVIĆ: Pozdravljamo sve sudionike današnjeg okruglog stola. Ovdje su s nama vlč. gosp. Zvonimir Sekelj, župnik iz župe sv. Nikola Tavelić u Zagrebu, časna sestra Darija Bota, vjeroučiteljica iz Splita, vlč. Marinko Barbiš, voditelj terapeutske zajednice iz Baške, Dario Brigić, predstavnik "Frame", dr. Mirko Mataušić, ravnatelj i direktor Hrvatskoga katoličkog radija, gđica Ivana Richter iz Samatovaca kraj Bizovca, gospođa Branka Čoh, vjeroučiteljica iz Varaždina, gđica Lea Đurović iz Dubrovnika i Danijel Bogešić, predstavnik KUMI-a.

Pitanje za sestru Dariju u vezi s Papinim posjetom, posebno Solinu. Kažu da je u Solinu bilo nešto posebno. Što mislite, što je Papa poručio posebno mladima i svima nama kao zadatak?

Darija BOTA: Udruge su dar koji okuplja mlade u manjim skupinama. Tu se u mladima upali žičak vjere, potiče ih se na odgovornost, upućuje na crkvenost i odgaja za ljudsku i kršćansku zrelost. Sve naše udruge imaju isti cilj, istu metu, a to je Krist koji je jedini put, istina i život. S obzirom na organiziranje mladih na širem i užem planu treba imati na umu kako su za to potrebne oduševljene duhovne osobe koje će same sebe, sa svim svojim mogućno-

stima, s puno ljubavi i strpljenja ugraditi u živo kamenje naše budućnosti, jer kako nam je i Papa u Solinu rekao: "Svaki odgojni nacrt, da bi mogao postići svoju vlastitu svrhu, mora biti bogat duhovnim, ljudskim i kulturnim vrijednostima. [...] Ulaganje u odgoj novih naraštaja znači ulaganje u budućnost Crkve i nacije". Podsjećajući na riječi našeg Marka Marulića, Papa je mlade podsjetio: "Sretan je onaj tko uvijek smišlja kako će dobro upotrijebiti život". Okupljeni mladi pokazali su da posebno cijene te Papine misli, složni s njime i kad je podsjećao na važnost odricanja i ozbiljnog rada nad sobom samima: "Bez žrtve se ne može sagraditi ništa veliko". Mladima su potrebni kormilari života: ti, ja, mi. Naša šansa za uspjeh je u tome da postanemo ponovno duhovno mladi. Da bismo to i ostali, treba da opet postanemo moralno hrabri i povratimo svetost mladosti - tako da u velikim pitanjima života uvijek zastupamo Istinu i glas naše savjesti. Samo takve nas mladi mogu prihvatiti kao učitelje, savjetnike, prijatelje i autoritete.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Kako su mladi reagirali u pripremi i poslije tog događaja? Je li to bila samo manifestacija, dijelom euforija, jesu li na satovima vjeronauka o tome razgovarali?

Darija BOTA: Među mladima je vladalo veliko oduševljenje, i pokušali smo razmišljati što bi oni pitali Papu da ga susretnu. Nakon Papinog dolaska osjećalo se nešto posebno

Milan ŠIMUNOVIĆ: Imate li dojam da mladi u sebi misle: lijepi govori, ali mi i dalje imamo svoje probleme...?

Darija BOTA: Papine riječi su zahtjevne, možda one samo na trenutak oduševе, i poslije se upadne u svakodnevicu. A opet, ne vidim

baš indiferentnost kod mladih, već je to bio poticaj za svakog od njih da nešto učini.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Pitanje za don Mužića, duhovnika studenata. Kakav je odjek imao Papa među studentima?

MUŽIĆ: Mislim da je odjek bio izvanredan neposredno prije i poslije. Kako će biti kasnije, koje će tragove ostaviti u njihovu životu i što će oni preuzeti kao svoje stavove, ovisi o nama, o pastoralu. Bilo je komentara kako su doživjeli poruke, ali na njih se treba vraćati.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Kako kao župnik gledate na pastoral? Često ima problema, kako vidite uključivanje mladih u župnu zajednicu?

Zvonimir SEKELJ: Trebalo bi često mijenjati "sklop". Ako to ne činim, radim grešku prema mladima. Na mojoj župi su četiri katehete za rad s mladima: kapelan, časna sestra, student Berislav i ja. Treba uključiti mlade u programe koji njih zanimaju. Kateheta bi trebao znati koje ih stvari zanimaju i koje vole. Što se tiče rada, treba otkrivati talente koje onda možemo iskoristiti u župi. Npr. oni koji se zanimaju za računalstvo mogu uređivati župni list. Tu su osim toga i šport, glazba, kampiranje itd. Treba govoriti i o iskustvu onih javnih osoba, kao što su npr. športaši i glazbenici, koje su njima bliže. Svakako, potreban je veliki trud i angažman. Pravilo je da od njih treba polaziti k sebi, od drugoga k sebi.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Kako uspijevate koordinirati cjelokupni pastoral?

Zvonimir SEKELJ: Za to treba biti otvoren. Iskustvo katehete mladih koje imam daje mi određenu sigurnost. Kada sam počeo raditi, "pobožni" su mi rekli da će mi mladi sve razbiti, ali ja sam imao veliko povjerenje u njih. Mladi su zatim rekli: Vi ste prvi koji ste nam ukazali povjerenje. Počelo je sa športom. Potrebna je otvorenost župnika prema mladima, da ga mladi ne bi doživljavali kao moralnu pasku. Moramo se znati maknuti kod osjetimo da nas otpišu ili nas ne prihvaćaju.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Postoje različiti načini uključivanja ili rada s mladima. Mladi mogu biti kvasac događanja u župi, npr. tako da se okupi grupa mladih i zatim djeluje. Ali, župa može sve to i blokirati.

Zvonimir SEKELJ: U mom slučaju župljani ih prihvaćaju. Imamo 60 studenata, srednjoškolaca i nešto mladih bračnih parova koji su uključeni i u zbor.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Kako mladi gledaju tu prihvaćenost u župnim zajednicama, kao kvasac?

Ivana RICHTER: Dugo godina u Bizovcu nismo bili prihvaćeni od župnika, koji nam nije davao pravu podršku. Godinama smo svake nedjelje održavali sastanke mladih, a on nam

nije prilazio. Ipak smo se održali, nas petnaestak stvorilo je temeljnu zajednicu. Napokon, promijenio se i župnik. Stariji reagiraju različito. Imali smo mnogo ponuda da se uključimo u neke druge zajednice, npr. u križare, Framu i dr.

Darija BOTA: Mladi najčešće žele bježati sa župa tamo gdje je njima ugodno.

Ivana RICHTER: Postoje konkretne mogućnosti rada u našoj domaćoj sredini i zašto da mi sada idemo u Osijek? Tada Bizovac ostaje bez nas.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Ovih dana čitali smo da je potpredsjednik Talijanske biskupske konferencije izjavio: "Mladi se osjećaju izdanim od Crkve i od odraslih". Ne doživljavaju Crkvu kao Majku već kao Učiteljicu, a odrasli često pokazuju karikaturu Crkve. Tu je pitanje otpora mladih u župi, a i novo lice Crkve. Zapišite još mlade o tome što misle o toj izjavi.

Brigita PERIĆ: Mislim da je to istina. Jer stariji župljani ne trude se dovoljno da shvate mlade. Oni bi voljeli da ih shvate, ali se dovoljno ne trude. Treba se mladima približiti i spustiti se na njihov nivo, uvući se u njihovu kožu. Sjetiti se kakvi su i sami bili. Na jučerašnjem radu u skupini shvatila sam da je udruživanje mladih potrebno, jer ne mogu se ja s 15 godina nositi sa svim tim, s organizacijom. Treba okupiti mlade. Mi mladi ih moramo okupljati.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Biste li se vi angažirali u tome, da budete takav animator?

Brigita PERIĆ: Sa zadovoljstvom. Ne znam koje su moje sposobnosti, ali ja bih se svakako potrudila.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Pitanje je organiziranja mladih, udruga i opasnosti od napuštanja župe. Najbolji mladi sa župa odjednom nestanu u nekoj udruzi, pokretu, grupi itd. Među svećenicima dolazi do trzavica. Idu li mladi iz "Frame" i u druge zajednice koje vode dijecezanski svećenici?

Dario BRIGIĆ: Po mom mišljenju, između "Frame" i župne zajednice ne može se praviti takva razlika. Osim u Slavanskom Brodu, Zagrebu, Varaždinu i još možda ponegdje, ona je vezana isključivo uz župnu zajednicu, jer franjevci vode i župe. To je normalna župna zajednica koja je preko "Frame" počela i prihvatila mladima dati priliku da se angažiraju. Mnogo je bilo otpora unutar franjevačke zajednice da se mladima daje toliko prostora, međutim to je počelo uspijevati u nekim samostanima pa su se i drugi pokušali odlučiti za takav rad. Dali su mladima povjerenje i zato je ta zajednica dobro krenula. Apsurdno je rad s mladima dijeliti na dijecezanski ili franjevački, jer i na drugim mjestima gdje nisu franjevci župnici izvrsno rade s mladima. Jedini problem

je što ti svećenici nisu međusobno povezani i ne postoji neka veća struktura. Zato dolazi do isticanja, pa se kaže: Franjevačka mladež okuplja mlade i vuče ih na svoju stranu. Treba stvoriti neku strukturu, to je isti rad s mladima, nema razlike. Ne znam što bi se mislilo pod župnom zajednicom, a da to nije "Frama", jer se ona uključuje u sve aktivnosti župe. Pitanje je da li takve zajednice odvlače mlade ili se takvi mladi vraćaju u svoje župe i postaju oni na koje se može računati. Samo treba da dobiju priliku u župi. U predavanju s. Valentine Mandarić rečeno je da su mladi nomadi, da im se nudi mnogo toga, zato ne možemo reći da mladi odlaze iz župnih zajednica radi "Frame", oni će otići negdje drugdje, npr. u sekte.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Dobivam dojam da postoji nešto privlačno u "Frami".

Dario BRIGIĆ: To je jaka, posebna duhovnost i organizacija koja privlači mlade te je sigurno da se ozbiljno radi. Na Trsatu se, primjerice, okupilo 1000 mladih. Sigurno je puno toga povezano. Franjevački koncept - mladi za mlade - sve manje vode svećenici. Nama je cilj da sve više mladi vode mlade. Svećenik će biti duhovnik, zatim imamo dosta studenata teologije, oni pružaju mladima priliku da aktivno sudjeluju. Mladi ne žele predavanja. Oni tu imaju priliku razgovarati i susretati se.

Ivica JAGODIĆ: Htio bih nešto reći o gradovima, koji su specifični što se tiče "Frame". Kad mladi dođu k nama, mi ih pitamo iz koje su župe, a oni u većini slučajeva ne znaju ni kojoj župi pripadaju ni tko im je župnik. Tijekom vremena, kad se razgovara, župnici prepoznaju svoje župljane.

Slaven ŠKOLKA: Često su nam govorili kako nemamo svoj statut i organizaciju, kao da bismo bili drugačiji da smo neki pokret ili udruga. Bez ikakvih problema koristimo materijale koje oni izdaju, nezamislivo nam je raditi s mladima bez časopisa "Susret" i "Tau", to samo daje novu viziju onoga što bi se događalo kod mladih.

Drago ŠKARICA: Bilo koji pokret ili udruga neminovno su vezani na župu, tu momentalno mislim na Oratorij, možda najjače naglašen da bude u funkciji župe, posebno u liturgijskom dijelu. Sve aktivnosti u Oratoriju imaju cilj da se oživi liturgijski rad. Što se tiče odvođenja mladih sa župe, radimo škole s mladima. Također, to je model koji nije vezan samo uz salezijance. Neki biskupi, npr. zagrebački nadbiskup Bozanić, naglasili su da je to poželjan rad, posebno rad s animatorima. U našoj sredini želimo promicati takav model. Animator zahtijeva čak i struku na nivou katehete.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Bilo bi dobro da se te specifičnosti u radu s mladima u udrugama i

pokretima objave, mnogi ljudi ne znaju za njih i da se mogu primijeniti i drugdje.

Andrija ĐAKOVIĆ: Ne bih htio da se ova intervencija shvati kao da se na župama ništa ne radi, pa da mladi stoga idu u udruge. Po mojemu iskustvu, u Brodu je oko 500 mladih uključeno u župne aktivnosti (vjeronauk). Imamo dogovor s franjevcima da naši sastanci ne budu u isto vrijeme, npr. određeni molitveni skup. Sve župe djeluju, pa makar imale samo dvoje čitača, ali i to su mladi. Treba gledati kako mladi djeluju i u malim filijalama, a mislim da nema župnika koji baš ništa ne radi. Redovničke zajednice imaju šansu da odrede čovjeka koji se samo time bavi. Dijecezanski župnik, suprotno tome, ako je sâm, ima puno više poslova kojima se mora baviti.

Ivana RICHTER: Kako sam doživjela da mladi danas razmišljaju? Oni su intelektualno jaki i mogu shvatiti što se u njihovim župnim zajednicama događa. Može se reći da je mlade izdala Crkva jer im ne pruža smisao. Taj župnik koji nešto čini - tu nema ničeg dubljeg i to se osjeća. Borim se sa sobom da u nedjelju odem u Crkvu, ništa ne osjećam, a opet znam da idem u Crkvu radi sebe, i otiđem i bit će mi dobro.

Željko VALJAK: Pitanje je je li "Frama" uspješna zbog neke svoje duhovnosti. Mislim da tu nije u pitanju duhovnost, bitno je mladima dati priliku. Već 10-ak godina organizira se planinarski križni put koji okuplja oko 1000 mladih i tamo dolaze razne udruge i zajednice.

Dario BAGIĆ: Smeta mi podjela na franjevačko i dijecezansko. Ako želimo razgovarati o radu s mladima, onda to mora biti tema, jer svugdje ima problema. Mislim da ste krivo shvatili moje priopćenje kao da sam rekao da se s mladima na župi ništa ne radi. To nije točno, ja sam samo istaknuo da "Frama" radi na župi. Ne treba uopće gledati otkuda što potječe, jer ako iznosimo da je to prioritet naše Crkve, onda treba odrediti i ljude koji će s mladima raditi.

Mons. Ante IVAS: "Frama" je prikladan način rada s mladima. Smeta mi što se govori da Crkva ne vjeruje mladima. A što smo mi, nego Crkva?! Važno je željeti i nastojati shvatiti i djelovati, a ne napadati.

Ana Gabrijela ŠABIĆ: Gotovo smo zaboravili što je župa. Osjećam kritički odnos prema događanju i sudjelovanju u župi, prema stanovitom mrtvilo u liturgiji, ali ne bih rekla da su zato krivi samo župnici. Ne bih također rekla da je odnos mladih i starih samo negativan. Mislim da bi to valjalo prihvatiti i raditi na tome te živjeti činjenicu da su različiti stilovi komuniciranja. Nije smisao župe samo se prilagođavati mladima, nego odgajati mlade i stare,

svih dobnih skupina, da žive autentični kršćanski život, da se razumiju koliko mogu, da surađuju, da zajednički prevladavaju nespornosti, pasivnost i mrtvilo u liturgiji. Dolazim u napast da kažem - hajdemo zajednički pripremiti propovijed, molitvu vjernika itd. Mislim da bi se tako prevladale komunikacijske zapreke, ne prema mladima kojima se treba prilagođavati nego prema mladima s kojima treba zajedno živjeti.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Pitanje za Danijela Bogešića. Oni su nedavno osnovali udrugu u Istri - KUMI.

Danijel BOGEŠIĆ: Ne bih htio da se ovdje stvori neki jaz između biskupijske i redovničke udruge. Problem vidim negdje drugdje i to je bio razlog zašto se KUMI osnovao na biskupijskoj tj. lokalnoj razini. Problem je malih župa, koje same po sebi imaju malen broj mladih, naročito ako ti mladi idu na studij u gradove, gdje imaju puno mogućnosti angažmana u različitim zajednicama i udrugama. Kada se taj mali broj mladih dijeli na više udruge, to je pogubno za župu. Za male župe mislim da je to idealno kako bi mladi ostali povezani, a opet bili prisutni i u župi. Mislim da bi se udruge trebale ujediniti, jer tragično je da neke udruge, koje i nisu masovne, dobivaju od države sredstva i beneficije, a druge ništa.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Koja je vaša specifičnost, duhovnost i sl.?

Danijel BOGEŠIĆ: Može li se uopće govoriti o duhovnost koja nije utemeljena na Kristu. Naša je duhovnost Kristova duhovnost, evanđelje. Tu može biti samo različitih pristupa, ali riječ je o jednoj te istoj duhovnosti.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Kako se vi širite po župama?

Matilda KOLIĆ: Mi temeljimo svoje zajedništvo na tri stupa - dijakoniji, liturgiji, koinoniji... To su stupovi naše udruge.

Bernardin ŠKUNCA: Pitanje koje se krije ispod svih ovih intervencija, jest zapravo pitanje dubljeg zajedništva u crkvenoj zajednici. Želio bih reći da je u svakoj udruzi, župi, redovničkoj zajednici, bitan osjećaj eklezijalnosti. Sve je to Kristovo, sve je to od Crkve, ako nije, onda je sekta. Župnici ne bi trebali osjećati da je rad u redovničkoj crkvi neka nekatolička struja, ali i obrnuto, redovnička zajednica-udruge morala bi surađivati sa župnikom i biskupom. Predložio bih da u naše zaključke uđe i ovo: sve udruge, sve redovničke zajednice, sve grupe koje ne vodi župnik direktno treba da postignu da kroz njih prolazi kao protok eklezijalnosti svaka informacija koja je važna za život župe. To je moguće kao crkvena obavijest, taj tip župnih obavijesti morao bi proći kroz sve udruge makar su one zaokupljene

svojom duhovnošću. Ne bi trebalo da se župnici osjećaju kao jedini koji vode, ali i oni drugi bi trebali biti svjesni da ne mogu bez toga protoka činiti zajedništvo župe.

Valentina MANDARIĆ: Probleme starijih nemojmo prenositi na mlade.

Josip MUŽIĆ: Bojim se da ne i(o)demo u minimalizam. Nije cilj ni udruga ni župa, već da se obnovi čitav život u Kristu. Jučer smo čuli predavanje mr. J. Čikeša o prisustvu Crkve u studentskim domovima. Nije važna prisutnost samo kapelana, već da ti mladi imaju odgojitelje. Točnije, mislim da bi župa i udruge morale pomoći mladima da kasnije u životu budu na korist općoj Crkvi i narodu u kojemu žive.

Deodata KOČONDA: Drago mi je kada mojim mladima koji odlaze na studij u Zagreb mogu reći kako postoje udruge kamo mogu otići. Mislim da je dobro ako smo jedno, ako imamo jedan cilj, a to je Crkva.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Kako vi osjećate te probleme?

Branka ČOH: Radim u srednjoj tekstilnoj školi s mladima koji dolaze iz sela iz okolice Varaždina. Oni nemaju velik izbor aktivnosti u svojim župama, ne mogu birati kojoj će udruzi, pokretu ili zajednici pripadati, već ako naiđu na povjerenje u župnika ili ako od kuće nose vjerski odgoj, onda dolaze i na misu. Vrlo često ih provociram pitanjem: tko je bio na misi, a često dobivam odgovor od samo dvoje ili troje u razredu. Često postavim pitanje: tko je shvatio poruku evanđelja? Uglavnom je malo odgovora, tako sam počela na vjeronauku pratiti liturgijsku godinu i razmišljati o nedjeljnom evanđelju.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Mislite da se mladi nemaju gdje uključiti, ali ne daje li se kroz vjeronauku mladima da oni budu ta duhovna snaga u svojim zajednicama.

Branka ČOH: Odgajaju se, ali moramo znati da u školi drugi profesori nisu prijateljski naklonjeni i ako mladi nisu naučili biti iskreni, boriti se za istinu, onda teško možemo na jednom školskom satu imati veća očekivanja od njih.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Jedan župnik pozvao me da predsjedam misu, a poslije mise da održim izlaganje roditeljima povodom sakramenta potvrde. Izlaganje je naslovio: "Ovako dalje ne može!" Postavlja se pitanje može li se sve "srušiti" na vjeroučitelja i župnika ili časnu sestru. Tu bi trebalo uključiti i prosvjetne djelatnike, roditelje, pastoralno vijeće itd. Mi okrivljujemo jedan drugog, ali nikada se nismo sastali. Koliko je meni poznato ovakvoga širokog skupa u našoj Crkvi još nije bilo. Sastajale su se mnoge vrste službenika, ali ovakvog još nije bilo. Sada bismo naše iskustvo trebali prenijeti

i na naše župne zajednice. Treba zahvatiti i škole, jer mi smo dužni evangelizirati škole. Postavlja se pitanje gdje su naši katolički prosvjetni djelatnici. Osjećate li da Društvo prosvjetnih katoličkih djelatnika djeluje na toj razini, da pomažu učitelji koji su prva spona sa župnom zajednicom.

Branka ČOH: Teško mi je odgovoriti na to pitanje. Mislim da su mali koraci mogući. Prilikom obilježavanja nekih blagdana, npr. prilikom "Dana kruha", pokušavam progovoriti o nekim stvarima i mogu reći da ima odjeka među mojim kolegama. Čitav problem je ovdje u komunikaciji, ne možemo reći da župnici nemaju potrebe i ljubavi, ali neka je izreknju svojim mladima. Kao majka znam da svojem djetetu moram govoriti koliko ga volim, bez obzira na to koju glupost je napravilo.

Milan ŠIMUNOVIĆ: To znači da bi Crkva trebala biti više Majka, osim što je ponekad Učiteljica. Ne odnosi se to samo na biskupa ili župnika, već je potrebno da cijela zajednica, župa, živi i širi ljubav.

Branka ČOH: To što smo mi došli na ovaj kolokvij znak je da u nama postoji ljubav, ali širimo tu ljubav dalje. Župnik će tu ljubav moći prenijeti mladom čovjeku koji dolazi na misu, majci koja ima problema, prosvjetaru koji ne zna na koju bi stranu kod se isplaćuju novci za štrajk ("pugelnica") itd.

Darija BOTA: Istaknula bih da je Crkva Majka i Učiteljica, mora biti jedno i drugo, isprepleće se jedno i drugo. Radim u dobroj školi gdje postoji suradnja na vjerskom i kulturnom, općeljudskom odgoju. Prvi smisao je pomoći mladima da izrastu kao ljudi. Dobili smo prostor u školi gdje se jednom tjedno susrećemo na molitvi mladih. Tražila sam u nekim župama, ali nije bilo mjesta. Tada je moja ravnateljica ponudila prostor u školi. Od jednog susreta mi smo došli na tri susreta tjedno. Iz te molitvene zajednice mladi organiziraju pjevanje, tribinu s gostima na određenu temu, a imamo i zajedničke agape i molitvu. Prosvjetni djelatnici također surađuju u našim aktivnostima. Prvi zadatak bio bi njihovo uključivanje u župe, iz toga izrastu mladi koji mogu otkrivati vrednotu Krista i koji slijede Krista. Iz tih molitvenih okupljanja nikla su i četiri crkvena zvanja.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Ponude su velike, od župnih zajednica ili udruga, ali zbog našeg neshvaćanja, nesnalaženja ili nerazumijevanja ipak odlaze drugdje pa su čak podložni raznim ovisnostima. Vič. Marinko Barbiš iz Baške s Krka voditelj je terapeutske zajednice, može nam opisati taj problem koji je među nama svima prisutan.

Marinko BARBIŠ: Crkva teološki promišlja i sebe doživljava prema unutra (*ad intra*) i pre-

ma van (*ad extra*). Čini mi se da je ovdje naglasak bio promišljanje naše zajednice iznutra. Svaki čovjek i zajednica mogu djelovati prema van ako su jaki unutra, ako zajednica zna svoj identitet, ako je cjelovita itd. Ako se zatvara u sebe i ako ne traži izgubljene, ako nije spasenjska snaga, onda nešto nije u redu. Ne evangeliziramo se indoktrinirajući, nego tako da evanđelje bude istinska spasenjska sila. Pitanje je tko su sve naši mladi, jesu li to samo oni koji su obuhvaćeni vjeronaukom u školi ili je to i 50.000 mladih koji su na teškim drogama, koji iz dana u dan umiru po našim ulicama. 100.000 mladih su ovisnici, pitanje je da li smo mi Crkva koja spašava, koja ide tim mladima. Da li ove zajednice koje mi spominjemo osjećaju da su, osim što su pozvane i poslone, ovdje za druge, da djeluju itd. Moje je mišljenje da se na ovom kolokviju moraju spomenuti takvi problemi, problemi ovisnosti. O njima treba nešto reći i u završnoj izjavi, da budemo pro-ročki glas onih koji danas nemaju glas u Hrvatskoj. Valja progovoriti crkvenoj i društvenoj zajednici i staviti ih na odgovornost, jer se manipulira čudnim brojkama. Mi nemamo budućnosti. Doživljavam svoje poslanje kao evanđelje koje donosi slobodu od ovisnosti.

Problem ovisnika ne može se rješavati medikamentima, metadonom i programima, nego cjelovitim pristupom čovjeku, uključivši i duhovnu dimenziju. Veliki je izazov Crkvi da mi to stvarno i realiziramo, da ostvarujemo tu snagu koju imamo, da duhovno zarobljene ljude oslobađamo, jer to u potpunosti ne mogu ni psihijatar, ni psiholog, ni metadon. Pozivam da s ovog skupa damo svoj glas.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Koliko se uspijeva u radu s programom "mladi za mlade"? Vrlo je lijepa praksa što je mi iz zajednice nosimo, ali premalo nas zovu na preventivni rad. Dolaze nam mladi iz župa i srednje škole i slično. Kao predavač u srednjoj školi imao sam šansu jer je to tema koja je svima bliska, i tu su mladi doživljavali Crkvu kao konkretnu u tom poslu, kao onu koja pomaže drugima.

Marinko MLAKIĆ: U Šibeniku smo također vrlo angažirani oko problema ovisnosti. Naša zajednica djeluje i preko molitava, te imamo i uspjeha. 34 mlada čovjeka su otišla u Zajednicu sestre Elvire. Jedinu moć, za razliku od svih tih programa, ima Krist, i što mi možemo jest Njega ponuditi mladima koji su ovisni o drogama.

Zlatko SUDAC: Kad sam predavao u srednjoj školi, od tridesetak maturanata samo dvojica nisu probali drogu. Socijalna radnica u Lošinj u razgovoru mi je rekla da su i njoj vezane ruke. Mladi su žrtve, nekima u našem društvu stalo je da truju našu djecu. Policija ne

radi dovoljno. Zna se gdje se mladi drogiraju i tko su dileri, ali nitko ništa ne čini. Netko ima interesa od prodaje droge. Mislim da ćemo mi malo toga ovdje riješiti. Što se tiče rada u terapeutskim zajednicama, pojedini slučajevi pokazuju da je već dovoljno spomenuti takve zajednice kako bi se osjetila atmosfera u njima.

Josip BARIČEVIĆ: Treba raditi na "smislu", mladi traže dubine, duhovnost. Na dubine se ide tamo gdje je život krhak, ranjen. Osim 50.000 onih koji su upali u tešku ovisnost i 100.000 onih koji imaju teškoće u razvoju te i o njima treba nešto reći u zaključku. Kad bi mladi drugovali i susretali se tamo gdje je život krhak i ugrožen, shvatili bi smisao svoga života.

Dario BRIGIĆ: Primjeri o kojima smo govorili svi su dobri primjeri rada župe i pojedinaca. Činjenica je da bez te baze nema konkretnog rada. Intencija je našeg kolokvija da se pokušamo dogovoriti i poduzeti određene korake, o čemu je bilo riječi i u radu po skupinama, kako sve udruge udružiti u Savez udruga. Treba nam centar, ne da nam daje model kako ćemo raditi, već da ujedinito te pojedinačne akcije. To je potrebno i stoga da svijetu možemo pokazati: "Evo, mi smo ta katolička snaga iza koje stoje biskupi, redovničke zajednice, župnici i cijela Crkva". Tada ćemo moći i nešto tražiti u našem društvu, moći ćemo utjecati na neke odluke u njemu, a ne da neke kvazi-udruge utječu na vitalne dijelove našeg društva. Takve udruge dobivaju financijsku pomoć, prostore itd., a mi nemamo ništa zato što nismo ujedinito djelovanje.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Mislim da se u tom pravcu nešto događa, a to može potvrditi i naš ovdje prisutni biskup mons. Ante Ivaš, predsjednik Vijeća za laike HBK. I dr. Ivan Čubelić, pomoćnik generalnog tajnika HBK, kaže kako se često javljaju pojedine udruge koje se žele registrirati, ali se o njima ništa ne zna. Mi sada prenosimo biskupu ideju o udruživanju udruga u takvim akcijama.

Danijel BOGEŠIĆ: Uz ovo opće djelovanje, treba konkretno djelovanje koje ovisi o pojedincu ili osobi i njegovoj otvorenosti Duhu. Predrasude su najveći problem, mi imamo predrasude prema nekoj skupini ljudi, kao što su npr. narkomani, koji su na margini. U KUMI-u smo imali čast prihvatiti jednog od prvih rovinjskih narkomana koji je liječen u Međugorju. To je isprva bilo veoma čudno, ali poslije se pokazalo plodonosnim za cijelu zajednicu.

Milan ŠIMUNOVIĆ: Mladi su osjetljivi na govor glazbe, posebno ovdje mislim na rock, premda je neki ne smatraju baš poželjnom. S druge strane, čujemo da mladi slušaju Hrvatski katolički radio i da slušaju rock i drugu glazbu. Neka nam o tome nešto kaže dr. fra Mirko Mataušić.

Mirko MATAUŠIĆ: Naš posao na Hrvatskom katoličkom radiju je javan, pa vjerujem da svi o njemu imate svoje mišljenje. Mislim da se djelovanje medija malo podcjenjuje u cijelom razmišljanju, premda ćete u nekim istraživanjima naći da je djelovanje medija podsvjesno, da djeluje na podsvjesnoj razini. Mladi cijeli dan slušaju glazbu. Kad organizirate program na radiju, nalazite se u nedoumici da li samo puštati duhovnu ili klasičnu ili neku drugu glazbu, jer onda nemate šanse da vas slušaju mladi, tj. slušat će vas samo jedan mali dio mladih. Ako im pružite ono što njih zanima, pitanje je što njima pružiti, govori se o sotonizmu u rocku, ali ima i gorih tipova glazbe. Mi na Hrvatskom katoličkom radiju nastojimo izbaciti što je direktno negativno u glazbi - destruktivne riječi i sâm glazbeni izraz koji je destruktivan. Mišljenja su tu jako razilaze. Želimo im pružiti ono što je dobro i kvalitetno. Vjerujemo da nemamo nikakvih šansi da nas mladi čuju ako ne budemo puštali glazbu koju vole. Iz te glazbe izabiremo što je dobro. Ima sve manje glazbe koju možemo prihvatiti s kršćanskog stajališta, zato je to problem, ali i šansa medijskog djelovanja Crkve. Trebalo bi staviti naglasak na proizvodnju glazbe koja će odgovarati osjećajima mladih a da istovremeno i uzdiže njihove osjećaje, da ih oplemenjuje. Ne bi trebalo puno toga učiniti, trebalo bi investirati, usmjeriti ljude u taj rad. HKR je prepušten samom sebi. Biskupi daju novac, ali nama trebaju ljudi. Redovničke zajednice sliježu ramenima, biskupi također nemaju ljude. Nemoguće je napraviti tako velik pogon, to je 40-50 ljudi, većinom vjernika. Formirani tehničari i glazbeni urednici nisu dovoljno formirani kao vjernici i tu nemamo izbora: moramo raditi kako možemo. Sigurno je da ima pogrešaka. Mnogi roditelji bi htjeli da puštamo drugačiju glazbu, da dajemo samo klasičnu ili jazz glazbu, ali tada postoji opasnost da nas mladi prestanu slušati. I napokon, trebalo bi početi razmišljati o djelovanju Crkve na području medija.